Jesus' prediking van het Godsrijk. Als die ook al op p. 158, begint: „Van onze bronnen" — is dunkt mij de werking op den gewenschten lezer al verlamd. En dit betreur ik, want al wat deze kerkelijke hoogleeraar, tot wiens professie, jammer genoeg, de dogmatiek juist *niet* behoort, hier zegt, is niet alleen, voor zoover ik kan zien, nergens in strijd met de kerkleer, maar een rijpe vrucht van zijn studie in dat vak, hetwelk, den, mijns inziens zonderlingen, naam van „Bijbelsche Theologie" draagt.

De inhoud ook van dit opstel is dus lezenswaardig en alleen maar omdat ik, op grond van de, zoo juist door mij gelezen, recensie van DAUBANTON op DR. BRONSVELD's *Tweaalf preeken*, vermoed, dat de geachte schrijver het bepaald aangenaam vindt door zijn vrienden ook op den vorm te worden gewezen, wijs ik hèm hier op: „de zacht glooiende oevers" (p. 157) omdat ik dat vanwege de afgetrapheid niet mooi vind, op „bijbel-theologen" dat mij minstens zonderling toeschijnt; op „afaan" p. 192; op „conservatistische atomistick", waarvan zelfs ik, die historia philosophiae nog al doceer, nooit gehoord heb.

En dan ook nog dat: „tot op den dag dat de theologie der reizigers overgaat in de theologie des vaderlands" (p. 192), want dàt noem ik nu een spreken tot de kinderen der eeuw „niet levend maar versteend, in een vreemde taal", zoo als Prof. DE LA SAUSSAYE zou zeggen (zie p. 6). Ge moet er toch bepaald aan oude theologie voor hebben gedaan, om het te begrijpen.

En waardeering heb ik ook voor het vijfde hoofdstuk waarin Dr. J. R. SLOTEMAKER DE BRUINE, predikant te Utrecht, handelt over: *Het verlossingswerk van Jesus Christus.*

De schrijver tracht hier o.m. „bezwaren te ondervangen, die onze tijd inbrengt tegen het kruis der verzoening", (p. 149), doch zonder daarbij maar eenigszins te kort te doen aan de „schuldverzoening" (p. 747) of den „toorn Gods". En als de geachte schrijver het gewone bezwaar, „dat niet een „vreemde" onze schuld en straf kan overnemen", dus tracht te ondervangen: „Deze Jezus is ons géén vreemde; Hij is in ons geslacht ingedaald door Zijne menschwording en is solidair met ons, is organisch met ons verbonden" — dan doet hij dat op dezelfde wijze zooals het ook door ons zou worden gedaan.

Na deze christologische en soteriologische hoofdstukken volgt dan het slothoofdstuk: *De geheel eenige beteekenis van Jesus Christus, ook voor onzen tijd.*

De auteur er van is Ds. G. J. A. JONKER, predikant te *Utrecht.*

Blijkbaar hebben wij hier de uitvoering van het derde deel van het werkprogram: beantwoording van de twee vragen die opgekomen zijn door de beoefening van de geschiedenis der godsdiensten: „Waarom is de verlossing die Jezus aanbrengt, anders, hooger, reëeler dan die welke elders wordt gevonden? En is ze waarlijk reëeler, hooger?"

Het is mij een raadsel, waarom Prof. CHANTEPIE DE LA SAUSSAYE, die van de zes heeren toch zeker wel de meest bevoegde is om deze materie te behandelen, dit hoofdstuk niet voor zijn rekening heeft genomen.

Hadde hij dit gedaan, het boek zou dan zeker een ander slot hebben gekregen dan het nu, met dit aan oprichtigheid niets te wenschen overlatend, maar voor zijn serieus karakter minder bevorderlijk hoofdstuk, heeft gekregen.

Zeker, Ds. JONKER meent het best; aan het absoluut karakter van het christendom ook als verlossingsreligie doet hij niets te kort. Maar de wijze waarop hij afrekent met de natuurwetenschap, die hij op p. 294 „vaalgrijs materialisme" laat verheerlijken en op p. 296 „theoretisch materialisme" laat veroordeelen; met *Nietzsche*, den deerniswaardige omtrent wien hij zich op p. 295 een naar de „bittertaiel" riekende aardigheid veroorlooft; met spiritisme, theosofie en occultisme; met MOHAMMED en BUDDHA — dunkt mij in een werk als dit — minder op zijn plaats.

Terwijl: „geraffineerde valschheid in de Roomsche kerk vleesch geworden" (p. 286); het voorstellen van: „de christelijke formule", „het christelijk instituut" en „den christelijken mensch", als „de drie tegenstanders van Christus" p. 320; de zoo diepzinnig klinkende uitspraak: „HET karakteristieke van deze eeuw blijft de eeuwig heid haar in het hart gelegd" p. 306 — heusch het staat er en dat HET staat er ook net zoo — mij aan propagandistentaal herinnert.

Mijn oordeel omtrent dit boek: *Jezus Christus voor onzen tijd* saamvattend blijf ik er bij, het is in menig opzicht een serieus boek, niettegenstaande zelfs dat min gelukkige slothoofdstuk. Jammer, dat het tweede deel van het werkprogram: *Jezus en de sociale verhoudingen*, ik zeg niet er in vergeten, maar niet in uitgevoerd is.

En dat in onzen tijd!

Of er van dit boek een voor den Christus winnende werking zal uitgaan, — betwijfel ik; daarvoor „rammelt" het te veel. Ook verwondert het mij, dat deze zes „ethische" heeren niet op de gedachte zijn gekomen om over te nemen de onderscheiding van ROTHE (Theol. Ethik. § 1017) tusschen „Geist der Zeit" en „Zeitgeist". Het woord van den grooten ethicus op p. 236: „Der Geist der Zeit (hat) gar keinen erbitterteren und gefährlicheren Gegner als seinen gespenstischen, ja zum Theile dämonischen Affen und Doppelgänger, den Zeitgeist" — had aan den opzet van het werk ten goede kunnen komen.

Voor ons gereformeerden is het boek als een bijdrage voor de kennis van de „ethische Theologie" zeker niet zonder belang.

Vereenigingsleven.

ONZE JONGELINGEN.

V.

Het *Nederlandsch Jongelingsverbond* kan met tevredenheid op het jaar 1907 terugzien, want de cijfers zijner statistiek over dit jaar wijzen haast in elk opzicht op vooruitgang hoewel deze niet van dien aard is, dat men geheel voldaan zou kunnen zijn.

Om dit eenigermate te doen uitkomen, laten we hier enkele cijfers volgen:

	1906	1907
Afdeelingen . . .	368	379
Leden	9.564	9.640
Verbonds Ringen .	38	—
Eigen gebouw . .	38	37
Boeken	99.615	92.221
Zondagsscholen .	104	120
Kinderen	13.711	13.820
Knapenvereenigingen.		
Afdeelingen . . .	186	189
Leden	4.873	5.079
Afdeelingen.		
Letterkunde . . .	53	50
Zang	44	47
Muziek	29	24
Gymnastiek . . .	13	21

Een graphische voorstelling, in het Jaarboekje voor 1908 voorkomende, doet zien dat gedurende 1907 in het Noorden en Oosten van ons land het ledental, zoowel van de Afdeelingen als van de Knapenvereenigingen, tamelijk voor uitgegaan is. In Gelderland daarentegen, ofschoon daar de Afdeelingen nog met vier vermeerderd zijn, is toch haar ledental gedaald. Maar bovenal is die daling sterk waar te nemen in de provincien Noord- en Zuid-Holland, terwijl voorts in de overige provincien geen noemenswaardige veranderingen te bespeuren zijn.

Wat verder de Knapenvereenigingen betreft, is alleen in Noord-Holland een sterke vermindering waar te nemen, terwijl de andere gewesten, behalve Gelderland, eenige vermeerdering aanduiden.

In het geheel is het aantal Afdeelingen met 11 vermeerderd en het ledental slechts met 76; terwijl het getal Knapenvereenigingen met 3 en haar ledencijfer met 206 gestegen is.

Om de vorenstaande cijfers op de juiste waarde te doen schatten, stellen we er naast een paar cijfers omtrent den *Gereformeerden Bond*, welks aantal afdeelingen gedurende 1907 is vermeerderd met 18 en het ledental met 368.

Eigenaardig is het te zien, dat het *Nederlandsch Verbond* in het geheele land 115 afdeelingen minder heeft dan de *Gereformeerde Bond*, doch slechts 137 leden minder.

Door elkaar genomen, heeft iedere afdeeling van het eerstgenoemd verbond 25.4 leden, die van de laatste 19.8. Het komt ons voor, dat deze cijfers pleiten voor een grooter groeikracht bij den *Gereformeerden Bond*. Als een groot aantal afdeelingen op kleine plaatsen met een klein ledental bestaan kan, dan bewijst dit, dat er inderdaad behoefte aan deze jongelingsvereenigingen op die kleine plaatsen gevoeld wordt.

Het mag dan ook wel gevraagd worden, of het *Nederlandsch Verbond* wellicht te veel de kleine plaatsjes uit het oog verliest, en daardoor een deel van zijn kracht inboet. Er zijn b.v. 207 vereenigingen met meer dan 3700 leden, die bij geen verbond aangesloten zijn.

Ten slotte nog een enkele opmerking over de boekenlijst, die als proeve van een studiegids in „Christophilus" voor 1908 voorkomt. Het zij ons namelijk vergund op te merken, dat het niet zeer praktisch is, onder de rubriek „Bijbelstudie" niet één enkel werk van Dr. A. Kuyper Sr. te vermelden, hoewel er toch wel het een en ander van zijne hand is verschenen, dat voor den gelooviger Bijbelonderzoeker haast onmisbaar is. Wellicht kan de Redactie van het jaarboekje een volgend jaar in deze leemte voorzien.

Alvorens we nu overgaan tot den *Gereformeerden Bond* om daarvan een en ander mede te deelen, moeten we nog melding maken van het *Friesch Jongelings Verbond* en den *Nederlandschen Lutherschen Jongelingsbond*, die beide slechts van betrekkelijk geringen omvang zijn.

Aan de statistieken, op die bonden betrekking hebbende, ontleenen we de volgende cijfers:

	Friesch Verb.		*Ned. Luth. Bond.*	
	1906	1907	1906	1907
Afdeelingen	52	50	11	12
Leden	898	857	265	274
Boeken	8945	8310	1025	2025
Knapenvereen.	25	24	5	5
Leden	355	348	96	—
Zondagsscholen	9	9	—	—
Leerlingen	702	792	—	—

Uit de Pers.

Ds. Sikkel schreef in *Hollandia* een woord, dat we hier gaarne overnemen:

In *de Heraut* heeft de hoogleeraar Dr. H. H. Kuyper een persoonlijk door hem geteekend artikel geplaatst, waarin hij verklaart, geen persoonlijke bestrijding van mij met zijn stukken »Uit de hand Gods" bedoeld te hebben, en in broederlijke waardeering tegenover mij niet te kort te willen schieten. Voor zoover zijn stukken tot die veronderstelling aanleiding geven, wenscht hij die veronderstelling weg te nemen.

Ik dank hem daarvoor.

Aan de andere zijde beklaagt de hoogleeraar zich over persoonlijke grieving mijnerzijds, tot kweising van het karakter van prof. H. H. Kuyper toe.

De warmte en scherpheid van het stuk van prof. H. H. Kuyper draagt wel de teekenen van die gegriefdheid.

Ik wil mij door dit stuk, al brengt het mij pijnlijke wonden toe, niet laten bewegen tot het spreken van vele woorden, die ook weer warme konden loopen.

Hoe kon ik anders dan door een voorstelling en bestrijding van mijn gevoelen, die ik niet als de juiste kan erkennen, gegrieid zijn, en daar tegen op komen; en dat te meer toen *de Heraut* toch op dezelfde wijze doorging, ondanks mijn protest. In een positie gesteld en aangevochten te worden, die men volkomen overtuigd is niet in te nemen, is een marteling.

Hier moet dan wel een betreurenswaardig misverstand bestaan, dat ik voorts geheel laat liggen.

De warmte, waarmee de hoogleeraar schrijft, al brandt zij tegen mij, is mij thans genoeg voldoende getuigenis, dat alle onbroederlijk bedoelen bij hem uitgesloten is.

Mijnerzijds verklaar ik, dat alle bedoelen, om den hoogleeraar Dr. H. H. Kuyper te grieven of onder aan te doen, verre van mij is. Geschil met *de Heraut*, en ook met Dr. H. H. Kuyper, is mij juist bitter leed. Al wat kan doen denken, dat ik ooit ook maar den minsten lustgehad heb om van hem te verschillen, hem te bestrijden, of iets ten zijnen nadeele te zeggen, neem ik geheel weg. Integendeel, broederlijke overeenstemming niet slechts, maar ook broederlijke hoogschatting en waardeering is een groote behoefte van mijn hart, gelijk ik ze voor de Gemeente des Heeren, voor heel ons Gereformeerde leven, en voor den strijd en den arbeid, waarin we als broeders verbonden staan, onontbeerlijk acht. Daarom bied ik gaarne, ook na zijn voor mij zoo pijnlijk laatste woord, aan prof. Dr. H. H. Kuyper openlijk en met betuiging van eerlijke en mannelijke hoogschatting en waardeering, de broederhand.

Maar in mijn overtuiging sta ik als eerlijk man vast en vrij bij het licht van het Woord Gods. Die overtuiging geeft mij recht en verplicht mij tot spreken voor Kerk en volk.

Hierin niet verstaan te worden, ja misverstaan en misduid, — zij het geheel zonder opzet, — het is niet gemakkelijk te dragen. Mijn overtuiging is mij niet aangewaaid. Zij betreft ook niet maar brood of geld. Neen, zij betreft den Christus Gods, dien wij aanbidden, en de beteekenis en plaats van het Woord Gods in het menschelijk leven. De roeping van overheden en volken, om hierin Gode eere te geven, staat bij mij onwankeloos vast, — hetzij dat zij het hooren, hetzij dat zij het laten zullen.

Ook is dit mijn zielsbegeeren voor onze Pers, dat wij daarin enkel den Heere dienen naar zijn Woord met volle eerbiedi ging der waarheid, in eerlijke hoogschatting van wat ook anderen getuigen, en zonder overheerschende taktiek. Ik ben in deze vaak zeer bezwaard en benauwd.

Daarom moet ik spreken, ook al klinkt mijn stem soms als een dissonant, en al deel ik zelf daarmee in onze gemeene ellende, zwakheid en besmetting.

Laat mij daarom mogen eindigen met dit woord aan Prof. Dr. H. H. Kuyper: Denk niet aan onbroederlijk bedoelen bij mijn optreden, of aan lichtvaardig geschrijf, maar tracht mij toch ook te verstaan, al druk ik mij dan soms moeilijk verstaanbaar uit. En laat, ook bij eerlijk mannelijk verschil van gevoelen, niet slechts de broederlijke liefde blijven, maar ook de erkenning van oprechte wederzijdsche trouw aan Gods Woord, en de hoogschatting en waardeering, waardoor hand en voet, naar de bedoeling des Heeren en de behoefte van Kerk en Volk, voor elkander een zegen moeten en kunnen zijn.

J. C. SIKKEL.

Amsterdam, 8 Februari 1908.

Hiermede is dat persoonlijk incident naar we vertrouwen geheel van de baan.

En indien er in de voorstelling van het gevoelen van Ds. Sikkel metterdaad een misverstand bestaan heeft, dan zal niets ons liever zijn, dan wanneer we beter worden ingelicht.

Officieele Berichten.

Classis Almkerk.

De vergadering der classis Almkerk zal D.V. gehouden worden, Donderdag 19 Maart, 's morgens 9 uur te Nieuwendijk.

Stukken voor het agendum worden ingewacht vóór 1 Maart a.s.

De Kerkeraad der roepende kerk Andel:
Ds. H. L. BOTH, *praeses.*
J. VERSTEEG, *scriba.*

Andel, 19 Febr. 1908.

Korte notulen van de vergadering der Classis Gorinchem, gehouden te Gorinchem, den 6en Februari 1908.

1. Ds. K. J. Kapteijn opent op de gebruikelijke wijze de vergadering.

2. De Kerken der Classis zijn wettig vertegenwoordigd.

3. Moderamen: Ds. K. J. Kapteijn, praeses; Ds. G. Verrij, scriba; Ds. J. E. Reijenga, assessor.

4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

5. De praeses spreekt een hartelijk welkomstwoord tot Ds. C. Lindeboom, die als beroepen predikant van Gorinchem de vergadering bijwoont.

6. Voorlezing van het ingekomen schrijven van de Hoogleeraren in de Theologie aan de Vrije Universiteit, wier advies was gevraagd inzake den Zondagsarbeid op de zuivelboerderijen in 't algemeen, en dien op de zuivel fabriek te Giessen-Nieuwkerk in 't bijzonder. De behandeling der desbetreffende sabbathskwestie wordt uitgesteld tot de volgende classisvergadering, als ook het advies van de Hoogleeraren van Kampen is ingekomen, wier oordeel in deze zaak tegelijkertijd was gevraagd.

7. Onderzoek naar art. 41 K. O. Ds. Verrij deelt tot blijdschap der classis mede, dat de kerkeraden van Giessen-Oudekerk en Giessen-Nieuwkerk, vergaderd met de manslidmaten van beide Kerken, met verrassende eenstemmigheid besloten hebben uitvoering te geven aan het reeds in Maart 1906 gevallen besluit van ineensmelting, toen reeds door de classis geapprobeerd, en dat de officieele stukken daarvoor reeds zijn verzonden aan H. M. de Koningin en de Burgemeesters van Giessendam en Giessen-Nieuwkerk. De naam der ineengesmolten kerk is nu: „De Gereformeerde Kerk van Giessen-Oudekerk-Giessen-Nieuwkerk", adres: Ds. G. Verrij, te Giessen-Oudekerk.

Advies wordt gegeven in twee doopskwesties.

8. Rapport van deputaten tot approbatie van beroepsbrieven.

9. Behandeling van de kwestie van de bijdragen voor de kas van Hulpbeh. kerken.

Gorinchem onderhoudt eigen emeritus-Dienst, draagt niet bij voor de Hulpbeh. kerken, Giessendam A heeft noodig ƒ 1100, Vianen ƒ 550, Hardinxveld ƒ 100, Asperen ƒ 100, teramen ƒ 1850. Giesendam A betaalt daarvan ƒ 320, Vianen ƒ 100, teramen ƒ 450, blijft door de classe op te brengen ƒ 1400. Met algemeene stemmen wordt aangenomen het voorstel, dat de betrokken kerken, met steun der classis, uit de Prov. kas zullen aanvragen de som van ƒ 750.

10. De classis wijst de kerk van Gorinchem aan tot het nemen van voorbereidende maatregelen voor de aanstaande Particuliere Synode, welke te Gorinchem zal vergaderen.

11. Regeling der vacaturuurbeurten: Vianen: Ds. Bouwman en Ds. Verrij; Leksmond: Ds Kapteij en Ds. Hulsteijn; Asperen: Ds. Kapteijn en Ds. Reijenga; Noordeloos: Ds. v. d. Vlies en Ds. van Dieren.

12. De kerken van Gorinchem en Leerdam worden aangewezen tot approbatie van beroepingen.

13. In de commissie tot revisie van 't percentage voor de kas voor Hulpbeh. kerken worden gekozen Ds. Reijenga, Ds. van Dieren en Br. den Besten te Noordeloos.

14. De vergadering wordt met dankzegging gesloten.

Namens de classis voornoemd,
G. VERRIJ *h. t. Scriba.*

Kort verslag der Vergadering van de Classis Klundert te Klundert op 11 Febr. 1908.

Bij afwezigheid van den praeses naar toerbeurt opent Ds. Warner de vergadering op de gebruikelijke wijze. Wijl ook de aangewezen assessor afwezig is, wordt den oprolgenden Dien. des W. het praesidium opgedragen en het Moderamen aldus samengesteld: Ds. Zaiers, praeses, Ds. Warner, scriba, Ds. Goris, assessor.

Wisseling der beurten kan met het oog op de orde, bij classikale regeling gesteld, niet plaats hebben.

Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd, behalve één kerk, aan welker afgevaardigden bij afwezigheid van den lastbrief op hun woord wordt zitting verleend.

Ook wordt aan een br. diaken uit een der kerken, de reden gehoord (plotseling opgekomen verhindering der ouderlingen) zitting met keurstem verleend.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en vastgesteld.

Van de rapporten wordt insonderheid het jaarrapport van den Quaestor met dank gehoord; van een enkele kerk waren de collecten achterwege uitgegaan. Over 't geheel was meer gecollecteerd. De rekening wordt nagezien door de BB. Lanting en L. Knook.

Ook omtrent den Evangelisatiearbeid worden enkele mededeelingen gedaan en een vraag gesteld, die aan de vergadering van Deputaten zal overgebracht worden.

Verrekeningen met den Quaestor hebben inmiddels plaats.

Een bezwaarschrift uit de kerk van K. wordt behandeld. De Classis verwijst, met eenige opmerkingen, naar een in dergelijke zaak reeds vroeger gegeven advies der Classis en deelt de bezwaren niet. Adressant heeft reeds te kennen gegeven, in dit geval zich op de meerdere vergaderingen te willen brengen.

In zake een bezwaarschrift uit de kerk van M. wordt een drietal deputaten benoemd om plaatselijk deze zaak te onderzoeken en zoo mogelijk te beëindigen.

Bij de regeling der vacaturuurbeurten wordt na korte bespreking een voorstel tot vermindering door de afgevaardigden teruggenomen.

Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. O. wordt aan een kerk advies gegeven. Moerdijk verkrijgt weder den driemaandelijkschen steun.

Voor de e.k. vergadering is Willemstad roepende kerk. Die vergadering zal gehouden worden D. V. op 12 Mei te 9½ uur te Breda.

Na den assessor te hebben verzocht in dank gebed voor te gaan, sluit de Praeses deze vergadering.

Namens en op last der Classis,
L. G. GORIS, *h. t. Assessor.*

Zevenbergen, 12 Febr. 1908.

Buitenland.

De jongste pauselijke encycliek.

Men kan schier geen enkel kerkelijk blad in handen, nemen of er wordt in gesproken van de laatste encycliek van paus Pius X tegen het modernisme gericht. Meest geschiedt dit in afkeurenden zin, en daarom wordt er met zeker leedvermaak op gewezen, dat in de Roomsche kerk vele geestelijken en lecken zich tegen den inhoud van dit stuk verzetten. Wij kunnen daarin niet medegaan, omdat wij er van overtuigd zijn dat de paus een woord heeft gesproken dat getuigt dat de nood van den tegenwoordigen tijd hem op het hart ligt.

De paus spreekt daarin uit dat hij niet langer zwijgen kòn, wijl de voorstanders van de dwalingen niet meer uitsluitend onder de openbare vijanden te vinden zijn; ja tot zijn groote smart en tot zijn schaamte moet hij zeggen; dat zij aan den boezem en in den schoot der kerk loeren en des te gevaarlijker zijn, naarmate men hen minder kent.

Velen uit de leeken en ook uit de geestelijkheid werpen zich als reformatoren der kerk op en blijken aangestoken te zijn met het gif van de leer, gelijk de vijanden der kerk die voordragen; stoutmoedig sluiten zij hunne gelederen, tasten het heiligste van het werk van Christus aan en ontzien daarbij zelfs den Godelijken persoon van onzen Verlosser niet, dien zij in godslasterlijke onbeschaamdheid tot een bloot mensch maken. Kunnen deze lieden zich verwonderen, wanneer wij hen tot de vijanden der kerk rekenen, al oordeelt God alleen over het innerlijke van hun hart? Ja het is maar al te waar, dat zij erger zijn dan alle andere vijanden der kerk. Want niet buiten, maar binnen de kerk smeden zij hunne plannen tot verderf der kerk. Daarbij komt, dat zij hunne hand niet leggen aan den stam of aan de takken, maar aan den wortel, aan het geloof en aan de diepste vezelen van het geloof.

Eén ding vinden wij in het overigens voortreffelijke stuk van den paus te betreuren. Het is de omstandigheid, dat Pius X in de voorstanders der moderne leer in de Roomsche kerk alleen boos opzet veronderstelt. Dat dit van sommigen waar is, kan niet ontkend; maar zou bij allen een boos voornemen zijn? De paus houdt geen rekening met den stroom van den tijd. Sommigen worden wel met den stroom medegesleept en het is niet altijd boos opzet als men daartoe kwam. Beter ware het geweest indien de paus verondersteld had, dat de modernisten in trouwe meenden den weg, dien zij insloegen, te moeten bewandelen en hun dan bad aangetoond hoe verderfelijk hunne dwalingen voor de kerk des Heeren zijn.

Er zijn er die vreezen, dat de encycliek enkel zal uitwerken, dat zij, die tot hiertoe vrijmoedig voor hun modernisme uitkwamen, het voortaan meer bedekt zullen doen. Doch wij deelen die vrees niet. De kerkelijke tucht moge aanvangen met vermanen, het einde moet zijn, dat zij, die een verderfelijke leer verkondigen, van de gemeenschap der Kerk worden afgesneden. Wat vergif is voor het lichaam, dat is valsche leer voor de zielen. En wanneer er valsche leer geconstateerd is en men wil deze na veel liefderijk vermaan niet laten varen, dan moet het boose lid, dat het geheele lichaam dreigt te verderven, worden afgesneden.

De oppositie tegen het pauselijk schrijven moge vooral in Duitschland sterk zijn, ten slotte zal men die weten te overwinnen. Wat wij in deze reeds vernamen, getuigt van het voornemen om het niet bij woorden te laten, en steekt door beslistheid gunstig af bij de weifelende houding van vele besturen van landskerken in Duitschland, die ook te strijden hebben met het ingedrongen modernisme in hunne kerkelijke gemeenschappen.

Engeland. Een proces tegen Gods lastering. Plannen tot Evangelisatie van Londen in 1909.

In Engeland trok het proces tegen zekeren Boulter dat voor de „Central Criminal Court" gevoerd werd, zeer de aandacht. Deze Boulter had zich voor bovengenoemde rechtbank te verantwoorden tegenover de beschuldiging van Gods lastering. Hij had namelijk een boosachtig en vuil geschrift tegen de Christelijke waarheid de wereld ingezonden. Naar de bestaande wet kon de jury den man, van wien men vroeger nooit gehoord had, niet anders dan schuldig verklaren. Maar de vraag is aan de orde gekomen, of de wetten tegen Godslastering moeten gehandhaafd blijven of behooren afgeschaft te worden. De meeste liberalen houden het er voor, dat deze wetten verouderd zijn en eene bedreiging der persoonlijke vrijheid moeten genoemd worden. Ook wijst men er op, dat van die wetten in vervlogen tijden gebruik gemaakt is, om te vervolgen om des geloofswil. Men betoogt dan, dat het Evangelie van Christus niet door de politie behoeft beschermd te worden en dat de Goddelijke waarheid heel goed alleen kan staan.

Terecht wijst een Christelijk blad er op, dat het er in Engeland niet om gaat of zekere leeringen door critiek worden aangevallen. Zulke critiek is altijd te verwachten en deze kan in haar ongezondheid ten toon gesteld worden. Maar niet enkel door sprekers in de parken wordt misbruik gemaakt van de vrijheid van spreken. Indien deze sprekers spotten met de Heilige Schrift, heilige dingen belachelijk maken en de grenzen der betamelijkheid te buiten gaan, dan geven zij in straattermen uiting aan datgene, wat enkele geavanceerde Theologen in den laatsten tijd in meer beschaafde termen uitgesproken hebben. „En zelfs zijn de mannen van den kansel", zoo zegt *The Christian*, „niet al te beschaafd geweest, want handelende over zaken die menigten van belijders van den Christus dierbaar zijn, hebben zij maar al te dikwijls, bij het uiteenzetten van beschouwingen die velen onzer niet aanzien beslist en geheel lasterlijk te heeten, woorden gebruikt die ten eenenmale vulgair moeten genoemd worden."

Wij zien echter niet in, dat hierin door de wet verandering gebracht worden kan. Of zou men verlangen dat andermaal een Olivier Cromwell optrad, die eene commissie van twaalf Godzalige predikanten benoemde om te beoordeelen, welke leeraars der kerken konden gehandhaafd blijven en welke door de regeering moesten afgeset worden? Niemand zou zulk een macht aan de regeering willen toekennen.

Maar de kerken behoorden te ontwaken en aan de „down grade"-beweging een einde maken. Het voorbeeld door den beroemden prediker C. H. Spurgeon gegeven, die zich van de Baptistische Unie losmaakte, omdat daarin de mannen der „modern thought" geduld werden, had moeten aansporen om de kerkelijke gemeenschap met hen die in de „down grade"-beweging waren medegesleept, af te snijden. Dit is over het algemeen genomen niet geschied. Wanneer de kerk hare roeping om de banier der waarheid omhoog te houden, verwaarloost, zou dan de overheid door de wet in staat zijn den stroom des ongeloofs te keeren?

Leden der Anglicaansche kerk en leden der vrije of Nonconformistische kerken hebben het plan opgevat, om in 1909 de stad Londen door Evangelisatie te bearbeiden. Met het oog op de onverschilligheid der volksmassa en het feit dat op onderscheidene kansels het Evangelie niet verkondigd wordt, wil men de handen ineen slaan om het verloren terrein te herwinnen.

Wie wenscht niet dat deze poging slagen zal?

Gemengd Nieuws.

De predikant Paul en het spreken in tongen. Wij lezen in de *Reformirte Kirchenzeitung*. »Wij meenden in verband met het spreken in tongen te moeten waarschuwen tegen het al te veel gewicht hechten aan den bekenden predikant Paul, gelijk dit in de kringen der »Gemeinschaften« geschiedt. Iemand die met den predikant Paul persoonlijk bekend is, verdedigde hem daarop en meende dat er integendeel een zegenrijke invloed van dien man uitgaat. Het nieuwste dat pastor Paul mededeelt omtrent zijn ervaringen in zake het spreken in tongen, schijnt ons niet geschikt om dit te bevestigen. Zoo schrijft pastor Paul o. a.:

»Den 28sten September ontwaakte ik zeer vroeg en had tijd om in stilte Gods aangezicht te zoeken. Ik bad Hem, of Hij mij de gave der uitlegging geven wilde. Het behaagde Hem, mij niet deze gave, maar iets anders te geven, dat voor mij bijna van evenveel waarde is, als wanneer ik de gave der uitlegging verkregen had. Terwijl ik namelijk op dien morgen in tongen sprak, lette ik op enkele woorden die meermalen voorkwamen. In het bijzonder waren het de woorden zeus en stus. Ik kwam op de gedachte of zeus misschien Jezus beteekent, en trachte in tongen te zeggen »mijn Jezus«, »lieve Jezus« en dergelijke uitingen. En ziedaar, er kwam telkens een ander woord en dan tot slot zeus. Op gelijke wijze kwam ik er achter dat stus God beteekent. Dit was voor mij vreugde; het was mij een teeken, dat de liederen, gelijk ik dacht, liederen tot prijs en lof van onzen grooten God en Heiland waren. Terwijl ik hierover verder nadacht of het wel juist was, dat zeus Jezus beteekent, kwam ik op de gedachte het lied:

Laat mij gaan,
Dat ik Jezus moge zien,

in tongen te zingen, en daarbij kreeg ik een hoogst wonderlijke ervaring. Terwijl ik de melodie van »Laat mij gaan« zong, kwamen de woorden in tongen mij zoo voor, dat alles nauwkeurig rijmde. Ik geef de woorden zoo goed als ik kan hier weder.

schua ea, schua ea,
o tschi biro ti ra pea
akki lungo ta ri fungo
u li bara ti ra tungo
latschi hunge ti tu ta.

Zulke dwaze en kinderachtige spelerijen in verband te brengen tot het werk des Heiligen Geestes, komt ons lasterlijk voor.

Op den 10den Januari is de gouverneur van Madagascar, Augagneur, na een verlof van eenige weken, weer naar het eiland teruggekeerd. Het schijnt dus, dat zijn handelingen door de Fransche regeering werden goedgekeurd, en het staat dus te vreezen, dat hij zijn vervolgingssysteem verder zal doorsetten. De Heere regeert!

De Protestantsche Alliantie in Engeland heeft een resolutie aangenomen om te protesteeren tegen het bijwonen van den koning van Engeland van de mis voor de vermoorden koning en kroonprins van Portugal. Schoon sympathiseerende met het Portugeesche volk bij de ramp die het trof, heeft de Alliantie, die protestanten van alle kerken vertegenwoordigt, toch hare verwondering en droefheid te kennen gegeven over het feit, dat Zijne Majesteit de koning van Engeland de mis voor de dooden in de Roomsche kerk van St. James bijwoonde, als niet bestaanbaar met zijne positie van hoofd van een Protestantsche natie en als in strijd met den geest van de eeden, door hem bij zijn kroning en troonsbestijging afgelegd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE KLEINKINDEREN.

XXIV. *(Slot).*

HERERENIGE.

Al waren de leerjaren lang voorbij, toch waren onderwijzer en leerlingen hartelijk vrienden gebleven, wat te beter mogelijk was, wijl de meester nog getrouw zijn bezoeken bleef voortzetten, ja zelfs zorgde, als het eenigszins ging, geen week over te slaan.

Dat was nu niet louter omdat hij in Lefebvre en zijn vrouw goede klanten had, die hem daarbij steeds een gastvrije ontvangst bereidden, en evenmin alleen omdat in en om Artot nog wel iets te verdienen viel. Neen, onze marskramer kwam er, gelijk we gezien hebben, ook als huisvriend, en daarbij was in den laatsten tijd of liever reeds langer, nog een reden gekomen.

Hij had gelijk we weten, zijn taak als leermeester trouw vervuld, en dat zonder er ooit eenig loon voor te ontvangen. Doch de Heere zou hem dat doen geworden op een wijs, die moeilijk iemand had kunnen voorzien.

Marie de oudste der zusters was tot een degelijk meisje opgegroeid, bemind bij de weinigen die haar in haar afgezonderd leven kenden, en wel bekwaam tot den huiselijken arbeid. Dikwijls sprak de marskramer haar, en merkte dan op, hoe niet alleen zijn vroegere leerling gaven des verstands had, maar ook en bovenal wandelde in de wegen des Heeren, gelijk trouwens uit alles bleek. Zoo was het dan alleszins begrijpelijk, dat de koopman, die geen